

*Душко Іванна Вікторівна,
Національний університет «Острозька академія»*

НАВЧАННЯ ЧИТАННЯ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Навчити читати — одне з основних завдань шкільного курсу навчання іноземній мові. Проте деякі вчителі вважають, що читання як мета навчання є чимось другорядним порівняно з усною мовою. Така точка зору виникає внаслідок неправильного розуміння таких понять, як «засіб навчання» і «мета навчання». Значення, що його надають усній мові, як засобу навчання, неправомірно переносять на характеристику усної мови як мети навчання, що й спричиняє певну недооцінку читання в процесі навчання мови.

Мета даного дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні педагогічних засад моделі навчання іншомовного читання молодших школярів. Серед основних дослідницьких завдань у розкритті теми є: визначити психолого-дидактичні засади процесу читання та з'ясувати особливості сприйняття й осмислення іншомовної друкованої інформації учнями початкових класів. Об'єктом дослідження є процес навчання іншомовного читання молодших школярів, а предметом — його дидактичні принципи, зміст і організація.

Багато лінгводидактичних досліджень останніх років присвячено проблемам навчання читання і письма як самостійних і рівнозначних видів мовленнєвої діяльності (О. Б. Бігич, В. М. Жуковський, Н. В. Лисанова, Р. Ю. Мартинова, С. Ю. Ніколаєва, К. І. Онищенко, В. М. Плахотник, Г. В. Рогова, С. В. Роман, С. К. Фоломкіна).

Як відомо, один з варіантів організації початкового навчання іноземної мови передбачає усний вступний курс, який передує навчанню читання та письма.

Перехід до навчання читання дуже відповідальний етап в роботі вчителя. Нерідко початок навчання читання характеризується ослабленням уваги до усних вправ, в результаті чого учні втрачають до певної міри ті вміння і навички, які були прищеплені їм під час вступного курсу.

Це буває тоді, коли вчитель не знаходить правильних шляхів здійснення взаємозв'язку в навчанні усної мови, читання та письма. Тоді

в результаті роботи над читанням різко зменшується час, що приділяється усній мові і навпаки.

Слід підкреслити, що завдання усного вступного курсу полягає не тільки в тому, щоб створити первинні навички усної іноземної мови. Йдеться також про те, щоб підготувати ґрунт для навчання читання [3: 259].

Іноді вважають, що підготовка до читання полягає тільки в тому, що учні освоюють усно той матеріал, який вони пізніше читатимуть. Але це не так. Для майбутнього навчання читання важливо навчити учнів розчленовувати слова на звуки, ознайомити їх з буквами, їх назвами, розпочати формування механізму читання.

Постає питання, як здійснити в рамках усного вступного курсу підготовку до читання. Розглянемо спочатку в цьому плані питання про роботу над фонетичним матеріалом [2: 78].

Одним з важливих завдань початкового періоду навчання є оволодіння вимовою. Добиватися здійснення цієї мети можна різними способами. Один з них — це імітативне засвоєння вимови цілих слів, які учень повторює за вчителем. Проте цей спосіб не може забезпечити всім учням потрібний мінімум фонетичних навичок, а також не готує їх до навчання читання. Щоб техніка читання розвивалась на підготовленому ґрунті і створювались міцні навички, учневі треба вміти розчленовувати слова на звуки, склади, асоціювати окремі букви, буквосполучення, склади з відповідними звуками, звукосполученням, а це потребує аналітико-синтетичного підходу до вивчення вимови та графічних образів іншомовних слів.

Отже, усне засвоєння мовного матеріалу на початковій стадії навчання обов'язково повинно включати елементи фонетичного аналізу слів. Трохи пізніше, але також в межах вступного курсу, починається робота по засвоєнню букв. Така постановка питання може викликати у деякого певні сумніви і заперечення: чи доцільно знайомити учнів з алфавітом до того, як вони починають читати, чи не буде це штучним заходом, що суперечить логіці та психології навчального процесу? Проте теоретичний аналіз цього питання та вивчення досвіду учителів свідчить про безпідставність таких сумнівів, оскільки при правильній організації навчання робота над звуками і над буквами може бути засобом розвитку мовних навичок [1: 67].

Важливою обставиною, що визначає в значній мірі методика початкового навчання читання є те, що учні вже опанували техніку читання рідною мовою. Це робить можливим використання набутих знань, умінь, навичок у навчанні читання англійською мовою. Так,

учні знають різницю між звуками і буквами, їм відомо, що одна і та ж буква може читатися по-різному залежно, від словесного наголосу. В процесі читання рідною мовою учні привчилися сприймати одночасно групу букв або навіть слів, а не один елемент за одним, що полегшує створення аналогічної навички і на основі роботи над англійським текстом.

Спочатку така робота дає позитивні наслідки — учні швидко навчаються читати досить велику кількість, слів та речень, але пізніше виявляється, що набуті таким чином уміння та навички дуже нестабільні; учні неспроможні тримати в пам'яті та диференціювати велику кількість орфографічних образів, вони часто забувають, як читати ті чи інші слова, або змішують їх. Крім того, учні не вміють читати нові слова, навіть коли читаються вони згідно з елементарними правилами. Все це гальмує розвиток навичок читання, і тому застосування методу цілих слів у його чистому вигляді рекомендувати не можна. Разом з тим треба відзначити, що деякі елементи цього методу входять у раціональну методику навчання читання.

Учитель використовує здатність учнів запам'ятовувати цілісний графічний образ слова в його зв'язку з вимовою для нагромадження певного матеріалу, який потім аналізується і усвідомлюється.

Список літератури:

1. Дидактика середньої школи. Деякі проблеми сучасної дидактики. Допомога для студентів пед. інститутів. Данилова М. А. і Скатина М. Н.: Освіта, 1975, 304 с.
2. Современная методика обучения иностранным языкам / Н. Д. Гальская, М.: АРКТИ, 2003. – 129 с.
3. Ушаков Н.Н. Кружковая работа по изучению иностранной лексики. М.: Освіта, 1